

**โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร
ภายใต้โครงการปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ ปิงปประมาณ พ.ศ. 2568**

1. หน่วยงานรับผิดชอบ

- 1.1 หน่วยงานหลัก: มูลนิธิปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ
- 1.2 หน่วยงานบูรณาการ: หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์/นโยบาย

- 2.1 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- 2.2 ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนย่อยของแผนแม่บท แผนแม่บท 15 พลังทางสังคม ประเด็นแผนย่อย
 - 4.1.1 การเสริมสร้างทุนทางสังคม
- 2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 หมวดหน้าที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม : แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม
- 2.4 นโยบายรัฐบาล : มุ่งมั่นที่จะพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ และดำเนินงานตามแนวพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง

3. หลักการและเหตุผล

โครงการปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ เกิดขึ้นตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2550 เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนนำเอาแนวพระราชดำริไปพัฒนาต่อทั่วประเทศ หลักการพัฒนามุ่งสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนให้พึ่งตนเองได้ พัฒนาให้สอดคล้องกับ “ภูมิสังคม” ในท้องถิ่นนั้น ๆ ใช้หลักการแก้ไขปัญหาด้วยธรรมชาติ เรียบง่ายและประหยัด สามารถนำไปปฏิบัติได้เอง แล้วกระจายไปสู่ท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ เกิดการพัฒนา พื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน หลักการดำเนินงานเป้าหมายเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎร ตลอดจนพื้นที่ทำกินเพื่อให้ราษฎรอยู่รอดพอเพียงในสภาพภูมิสังคมสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน การขับเคลื่อนโครงการเริ่มต้นที่จังหวัดน่าน เนื่องจากจังหวัดน่านมีความสำคัญทางภูมิศาสตร์ เป็นต้นน้ำน่านที่เป็นหัวใจสำคัญของระบบน้ำในประเทศไทย (ร้อยละ 45 ของแม่น้ำเจ้าพระยา) โดยมีพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน รวม 15 อำเภอของจังหวัดน่าน ได้แก่ อำเภอสองแคว ท่าวังผา เถลิมพระเกียรติ บ่อเกลือ เชียงกลาง สันติสุข แม่จริม เวียงสา นาน้อย นาหมื่น บ้านหลวง เมืองน่าน ภูเพียง ห่งช้าง และอำเภอบัว เพื่อการแก้ปัญหาค้นหาการบุกเบิกพื้นที่ต้นน้ำ แคว้นทางป่าเป็นพื้นที่ปลูกข้าวโพดและทำไร่เลื่อนลอยของเกษตรกร โดยการให้ความรู้และการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม การใช้พื้นที่ให้เกิดการผลิตราย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดน่าน (ส.ป.ก.น่าน) ได้ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงร่วมมือกับจังหวัดน่าน และประธานคณะทำงานโครงการปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ เพื่อร่วมพัฒนาในฐานะคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนโครงการปิดทองหลังพระฯ ตามคำสั่งจังหวัดน่าน ต่อมา มีการปรับแผนงานในปี พ.ศ. 2553 สนับสนุนโครงการปิดทองหลังพระฯ โดยดำเนินการในพื้นที่ 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบัว อำเภอกู่เพียง อำเภอนาน้อย อำเภอเวียงสา อำเภอเมืองน่าน อำเภอภูเพียง อำเภอท่าวังผา อำเภอสันติสุข อำเภอเชียงกลาง อำเภอเวียงสา และอำเภอเมืองน่าน ตามวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการ และเป้าหมายของโครงการ โดยวิธีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และเน้นความสำคัญเกี่ยวกับการกระตุ้นให้ข้าราชการและประชาชนน้อมนำแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และองค์ความรู้จากโครงการพระราชดำริเผยแพร่สู่ทุกชนบท ทำให้เกิดจิตสำนึกร่วมกัน

ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตของประเทศ วิกฤติน้ำ วิกฤติอาหาร วิกฤติพลังงาน และวิกฤติภาวะโลกร้อน โดยยึดหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในเรื่องการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ในทุกขั้นตอนของการดำเนินตามโครงการปิดทองหลังพระฯ มีเจตนารมณ์แนวทางการดำเนินการและกิจกรรมร่วมมือ โดยมีความคาดหวังว่าวันหนึ่งพื้นที่ที่ขยายออกไป ท้ายที่สุดก็จะประสานเป็นพื้นที่เดียวกัน ธรรมชาติได้รับการฟื้นฟู ประชาชนน้อมนำพระราชดำริไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้ เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ส.ป.ก. วางแผนการดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร ภายใต้โครงการปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ จังหวัดน่าน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเกษตรกรให้มีอาชีพและสร้างรายได้ที่ผสมผสานไปกับการฟื้นฟูและอนุรักษ์ธรรมชาติ ด้วยการวางแผนดำเนินงานอย่างมีเป้าหมายตามลำดับขั้นตอน เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายจะต้องไม่กลับไปแผ้วถางป่าเพื่อปลูกพืชเชิงเดี่ยว สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำเกษตรผสมผสานที่สร้างรายได้ จนสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อน้อมนำแนวพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ 9 ใน 6 มิติหลัก ได้แก่ น้ำ ดิน เกษตร พลังงาน ทดแทน ป่าไม้ และสิ่งแวดล้อม มาส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรแก่เกษตรกร

4.2 เพื่อให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสาน สร้างความหลากหลายในพื้นที่ มีรายได้ที่ผสมผสานไปกับการฟื้นฟูและอนุรักษ์ธรรมชาติ

5. กลุ่มเป้าหมายการดำเนินการ

เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 80 ราย

6. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินตำบลบ่อสวก อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

7. วิธีดำเนินการ

7.1 จัดทำแผนปฏิบัติการโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกร

7.2 ประสาน สสำรวจข้อมูลพื้นที่ เกษตรกรเป้าหมาย/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงโครงการ

7.3 คัดเลือกเกษตรกรเพื่อเข้ารับการส่งเสริมองค์ความรู้ จำนวน 80 ราย

7.4 ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ/ศึกษาดูงาน เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน 80 ราย

7.5 สนับสนุนปัจจัยการผลิต เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน 80 ราย

7.6 คัดเลือกเกษตรกรที่พร้อมในการพัฒนาให้เป็นตัวอย่างด้านการบริหารจัดการพื้นที่และการประกอบอาชีพด้วยการพึ่งพาตนเอง และให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน 1 ราย

7.7 การรายงานความก้าวหน้า ผลการดำเนินงาน และผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำเดือนในระบบ ALRO Tracking และรูปแบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปี

7.8 การติดตามประเมินผลเกษตรกรตามแบบสัมภาษณ์เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม และเกษตรกรตัวอย่าง

7.9 การจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการ และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ

7.10 การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด/ส่วนกลาง

8. ตัวชี้วัด

8.1 เชิงปริมาณ : เกษตรกรเป้าหมาย ได้รับการส่งเสริมตามแนวทางพระราชดำริ จำนวน 80 ราย

8.2 เชิงคุณภาพ : เกษตรกรเป้าหมาย น้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติและได้ผลจริง
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

8.3 ผลสัมฤทธิ์ : ร้อยละ 60 ของเกษตรกรที่นำความรู้ไปใช้มีรายได้สุทธิครัวเรือนเกษตรเพิ่มขึ้น
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

10. งบประมาณ

รวมทั้งสิ้น 830,700 บาท (แปดแสนสามหมื่นเจ็ดร้อยบาทถ้วน) ประกอบด้วย

9.1 งบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2568 จำนวน 762,700 บาท
(เจ็ดแสนหกหมื่นสองพันเจ็ดร้อยบาทถ้วน)

9.2 เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามแผนการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดิน
เพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2568 จำนวน 68,000 บาท (หกหมื่นแปดพันบาทถ้วน)

11. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

1 ตุลาคม 2567 - 30 กันยายน 2568

12. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

12.1 เกษตรกรน้อมนำแนวพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ 9 ใน 6 มิติหลัก ได้แก่ น้ำ ดิน เกษตร
พลังงานทดแทน ป่าไม้ และสิ่งแวดล้อม ไปปฏิบัติ จนสามารถประกอบอาชีพและใช้ชีวิตร่วมกับธรรมชาติได้

12.2 เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดน่านทำการเกษตรแบบผสมผสาน สร้างความหลากหลาย
ในพื้นที่ มีรายได้ที่ผสมผสานไปกับการฟื้นฟูและอนุรักษ์ธรรมชาติ สามารถพึ่งตนเองได้

12.3 เกิดเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ